

Nieuwegein

75

1995 - 477

WIJKGERICHT SAMENWERKEN
PLAN VAN AANPAK

projectgroep wijkgericht samenwerken

oktober 1995

95/75

WIJKGERICHT SAMENWERKEN PLAN VAN AANPAK

	p.
1. INLEIDING	3
1.1 vooraf	3
1.2 achtergrond	3
1.3 de Nieuwegeinse basis	4
2. WIJKGERICHT SAMENWERKEN IN NIEUWEGEIN	6
2.1 doelen	6
2.2 voorwaarden voor succes	8
2.3 start, ontwikkeling, verbreding	10
3. COMMUNICATIE	11
3.1 inleiding	11
3.2 doelen en doelgroepen	11
3.3 instrumenten en fasering	13
4. ORGANISATIE EN FINANCIERING	15
4.1 de organisatie	15
4.2 de financiële middelen	17
5. VERVOLGAKTIVITEITEN	21
5.1 stappenplan	21
5.2 besluitvorming	22
BIJLAGEN	
A. samenstelling projectgroep	23
B. globale wijkanalyse Fokkestee	24
C. dekkingsvoorstel Wijkgericht Samenwerken	26

WIJKGERICHT SAMENWERKEN PLAN VAN AANPAK

1. INLEIDING

1.1 vooraf

Een gezonde, eigentijdse organisatie is continu op zoek naar nieuwe strategieën en werkwijzen om adequaat in te kunnen spelen op actuele of te verwachten ontwikkelingen, vragen en problemen.

De lokale overheid is hierop geen uitzondering: gemeenten zijn naarstig op zoek naar antwoorden op vragen en problemen, waarvoor de huidige aanpak niet meer toereikend lijkt. Zo zoekt Nieuwegein voor vraagstukken op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economische ontwikkeling samenwerking in de regio, wordt er een strategische visie voorbereid en staat verbetering van de dienstverlening aan de burger hoog op de gemeentelijke agenda.

Dit laatste punt wordt gevoed door de toenemende mondigheid van de burger. De burger ziet zichzelf ook ten aanzien van de overheid meer en meer in de rol van consument: hij weet wat hij wil van de overheid, stelt hogere eisen aan de kwaliteit van de dienstverlening en weet beter gebruik te maken van de kanalen om zijn eisen kenbaar te maken. De gemeente zoekt hier passende antwoorden op, maar realiseert zich ook dat het onhaalbaar - en ook ongewenst is - dat zij hiervoor de enige verantwoordelijke is. De gemeente zal haar bewoners en gebruikers ervan moeten overtuigen dat ook zij verantwoordelijkheid hebben voor het welzijn en welvaren van de gemeente waarin zij wonen en/of werken.

Op het gebied van de woon- en leefomgeving speelt nog meer. Door de toenemende individualisering is de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en beheer van de openbare ruimte, de veiligheid in de stad en de sociale integratie bijna exclusief het domein geworden van lokaal overheidsbeleid en -handelen. Gemeenten, ook Nieuwegein, wensen deze situatie te keren. In deze nota wordt een voorzet gegeven voor een nieuwe aanpak: Wijkgericht Samenwerken. Het College heeft een daartoe opgerichte projectgroep¹ verzocht een Plan van Aanpak te ontwikkelen.

Na een algemene achtergrondschets gaat hoofdstuk 2 concreet in op beoogde doelen en resultaten, instrumenten en activiteiten. Hoofdstuk 3 is geheel gewijd aan de communicatie. In hoofdstuk 4 wordt een voorstel gedaan voor de organisatorische vormgeving en komen de financiën aan de orde. De nota wordt afgesloten met een hoofdstuk over te nemen vervolgstappen en het besluitvormingstraject.

1.2 achtergrond

Nieuwegein is na een opbouwfase van plannen en bouwen nu in een fase waarin het beheer van de stad veel meer aandacht vraagt. De voorzieningen en het openbaar gebied zijn over het algemeen van een kwalitatief hoog niveau en het is van belang voor de leefbaarheid van de gemeente om dat in stand te houden en daar waar nodig

¹ Zie Bijlage A voor de samenstelling van de projectgroep.

te verbeteren. Ook inbraken, vandalisme en andere vormen van criminaliteit zijn in enkele delen van de gemeente in verhoogde mate aanwezig.

In veel gemeenten komt het wijkgericht werken steeds nadrukkelijker naar voren. Of het nu buurtbeheer, actieve wijkaanpak of wijkgericht werken heet, telkens gaat het erom bewoners en gebruikers in een wijk meer te betrekken bij hun eigen woon- en leefklimaat. Het gaat daarbij nadrukkelijk om meer dan alleen de fysieke omgeving. Wijkbeheer, wijkgericht werken heeft nogal eens de neiging zich te beperken tot een fysieke aangelegenheid. Het aanpakken van dat soort knelpunten is immers vaak simpeler en de resultaten zichtbaarder dan bij knelpunten van sociale aard. Het is goed om als eerste insteek te kiezen voor fysieke aspecten, maar de sociale problematiek dient binnen het wijkgericht samenwerken zeker ook een plaats te krijgen. Integratie, veiligheid en sociale samenhang zijn voor de leefbaarheid van een wijk zeker zo belangrijk als schone straten, 'hele' lantaarnpalen en gekortwiekt groen.

Praktisch krijgt de wijkoriëntatie in den lande op allerlei manieren vorm: wethouders en raadsleden gaan op 'wijkschouw' in de wijk, de buurt bepaalt prioriteiten voor onderhoud en beheer, er lopen wijkserviceteams rond, er worden convenanten afgesloten met woningcorporaties, winkeliers, politie en welzijnsinstellingen.

De ervaringen die in allerlei gemeenten tot nu toe zijn opgedaan, zijn zonder meer positief. De straten zijn schoner, de betrokkenheid van bewoners is groter en het aanbod van voorzieningen is meer toegespitst op de vraag vanuit de wijk.

Voor gemeenten betekent de wijkoriëntatie niet zozeer een verandering van taken als wel een andere manier van werken: meer naar buiten gericht, meer samenwerken en snellere resultaten. Dit vraagt zowel van het bestuurlijke als het ambtelijke apparaat een houding die meer dan nu het geval is gebaseerd is op klantgerichtheid, dienstverlening en het scheppen van randvoorwaarden. In Nieuwegein lijken - zowel bij de gemeente als bij andere organisaties - de condities aanwezig om het wijkgericht werken vorm te geven.

1.3 de Nieuwegeinse basis

De basis voor een Nieuwegeinse aanpak Wijkgericht Samenwerken kan in een drietal elementen worden teruggevonden, namelijk: het Collegeprogramma 1994-1998, de gemeentelijke activiteiten en ervaringen tot nu toe en de wijkoriëntatie van andere maatschappelijke instellingen.

a) het Collegeprogramma 1994-1998

Het College verwijst in zijn programma voor de komende jaren op een aantal terreinen naar een directere oriëntatie op de wijk en haar bewoners. Vanuit de diverse taakvelden binnen Openbare Werken, maar ook vanuit Ruimtelijke Ordening, Voorlichting en Communicatie, Sociale Vernieuwing en Bestuurlijke Vernieuwing zijn operationele doelstellingen geformuleerd, waarin telkens elementen terugkomen als 'vraaggericht werken', 'actief burgerschap stimuleren', en 'samenwerken met het maatschappelijk middenveld'. Dergelijke elementen vormen het fundament van het Wijkgericht Samenwerken.

b) de gemeentelijke ervaringen en ontwikkelingen

* Sociale vernieuwing is een belangrijke impuls geweest voor de wijkoriëntatie in de gemeente. In 1991 is er een wijkcontactfunctionaris aangesteld, die tot taak heeft als intermediair op te treden tussen gemeente en bewoners. Samen met bewoners en woningbouwvereniging is zo in een aantal projecten

geïntegreerd gewerkt aan de verbetering van de woonomgeving. Daarnaast is vanuit het sociaal-cultureel werk gewerkt aan de opzet van wijknetwerken in vier wijken. Alhoewel er geen echte effectmeting heeft plaatsgevonden, is zowel bij bewoners als binnen de gemeente enthousiasme ontstaan voor deze aanpak. Hier lijkt een goede basis te liggen voor verdere uitbouw. Het Wijkgericht Samenwerken is hierin een logische stap. Verder zijn 15 kleinschalige bewonersinitiatieven, in de vorm van een Hot Spot beloond met een premie, een goede vingeroefening voor zelfbeheerprojecten gebleken.

- * Vanuit verschillende beleidsvelden wordt al op een integrale manier gewerkt. Te denken valt aan de overlast van jeugd en jongerengroepen, het anti-graffiti beleid en de buurtpreventieprojecten. Samenwerking tussen meerdere partijen en een grote betrokkenheid van bewoners leiden tot zichtbaar positieve resultaten. In het Wijkgericht Samenwerken wordt deze lijn voortgezet en verder uitgebouwd.
- * Er is ervaring opgedaan met een nieuwe stijl van communiceren met de burgers van de stad, bijvoorbeeld in het kader van de Groenstructuurschets. Deze en andere ervaringen zijn positief bevonden en nodigen uit tot een vervolg.
- * Binnen Openbare Werken wordt een integrale beheersfilosofie ontwikkeld. De uitvoering hiervan sluit naadloos aan op de wijkoriëntatie.
- * Ook het integrale veiligheidsbeleid, waarin de samenwerking met allerlei partijen en de betrokkenheid van bewoners centraal staan, heeft wat betreft inhoud en aanpak belangrijke raakvlakken met de wijkaanpak.
- * Bestuurlijke vernieuwing staat momenteel in Nieuwegein in het brandpunt van de belangstelling. Het Wijkgericht Samenwerken biedt allerlei aanknopingspunten om de relatie tussen het bestuur en de Nieuwegeinse samenleving te verbeteren.

c) maatschappelijke instellingen

Ook bij maatschappelijke instellingen is het wijkgericht werken in meer of mindere mate ontwikkeld. Zo is de gezondheidszorg in Nieuwegein al van meet af aan wijksgewijs georganiseerd. Onlangs is bij de politie de wijkagent in ere hersteld. De gefuseerde Woningbouwvereniging Nieuwegein is bezig met de ontwikkeling van wijkgericht beheer. De SKWN is actief in het opzetten en ondersteunen van wijknetwerken en geeft daarin haar buurtwerkers een prominente rol. Het is van belang dat de gemeente en de maatschappelijke organisaties hun wijkgerichte werkzaamheden op elkaar afstemmen en dat zij de kanalen voor overleg en samenwerking versterken. Het Wijkgericht Samenwerken biedt hiertoe goede mogelijkheden. De wil om samen te werken blijkt wel uit het feit dat een aantal van de voornoemde organisaties vertegenwoordigd zijn geweest in de projectgroep die het Plan van Aanpak Wijkgericht Samenwerken heeft ontwikkeld. Tijdens de implementatie van de nieuwe aanpak is het van groot belang dit draagvlak in de wijk verder te versterken en uit te breiden. Zo zouden ook het maatschappelijk werk, het onderwijs, de middenstand en het bedrijfsleven aansluiting kunnen vinden bij het wijkgericht werken.

Vanuit de bovengenoemde ontwikkelingen is er een stevige basis om het Wijkgericht Samenwerken in Nieuwegein te starten. Met deze aanpak sluiten we als gemeente

meer dan voorheen aan bij de bestaande sociale structuren zoals buurten en wijken. De problematiek die we daar tegenkomen vraagt in veel gevallen om een integrale aanpak, die met de huidige werkwijze lang niet altijd gerealiseerd kan worden. Meer samenwerking binnen de gemeente, maar ook met het maatschappelijk veld zal op allerlei terreinen kwaliteitswinst kunnen laten zien. Daarnaast kan het begrip 'actief burgerschap' in een kleinschalige context gestalte krijgen.

Omdat een aantal gemeentelijke aandachtspunten nog volop in ontwikkeling zijn, is het van belang regelmatig te checken of de verschillende beleidslijnen (integraal beheer, integrale veiligheid, bestuurlijke vernieuwing, wijkgericht werken) nog wel dezelfde richting opgaan, danwel dat afstemming of bijstelling noodzakelijk is. Hier ligt een taak voor het management van de gemeentelijke organisatie.

2. WIJKGERICHT SAMENWERKEN IN NIEUWEGEIN

2.1 Doelen

Het Wijkgericht Samenwerken in Nieuwegein heeft de volgende centrale doelstelling:

'Het verbeteren en in stand houden van een kwalitatief goed woon- en leefklimaat in de Nieuwegeinse wijken.'

Essentieel in de nieuwe aanpak is de benadering van onderop: 'de wijk' heeft het primaat bij de verder concretisering van deze doelstelling. Samenwerking tussen gemeente, bewoners en andere betrokkenen in de wijk is daarbij een sleutelbegrip. Deze hoofddoelstelling is nader te specificeren in een viertal subdoelstellingen, die elk een aspect van het Wijkgericht Samenwerken belichten.

1. Het bevorderen van een goede communicatie tussen beheerders en gebruikers in de wijk,
2. Het vergroten van de invloed van burgers op de inrichting en het beheer van de woon- en leefomgeving,
3. Het vergroten van de betrokkenheid van burgers bij het beheer van de woon- en leefomgeving, en
4. Het stimuleren van een snelle en integrale aanpak van knelpunten in een wijk.

De geformuleerde doelstellingen zijn nog altijd vrij abstract: ze vragen om een nadere betekenis en uitwerking, om zo een helderder beeld te krijgen van de mogelijke invulling van de nieuwe werkwijze. Die uitwerking wordt hieronder gegeven, waarbij uiteraard zoveel mogelijk is aangesloten bij de Nieuwegeinse situatie, zoals lopende initiatieven en bestaande structuren in de wijk. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling al in dit Plan van Aanpak een volledige en uitputtende opsomming te geven van de invulling van het project. Het is juist van groot belang de ruimte en flexibiliteit te behouden om gaandeweg de implementatie nieuwe activiteiten te ontplooiën en oude zonodig bij te stellen of overboord te gooien.

ad 1) het bevorderen van een goede communicatie

Een goede communicatie tussen beheerders onderling en beheerders en gebruikers in een wijk is van groot belang. Dat geldt voor de fysieke omgeving: gemeente en Woningcorporaties moeten op de hoogte zijn van elkaars werkzaamheden in de wijk en die zo mogelijk op elkaar afstemmen, en bewoners dienen geïnformeerd te worden over op handen zijnde werkzaamheden. Ook moet er een kanaal zijn waar bewoners hun opmerkingen en klachten kwijt kunnen. Voor de sociale omgeving geldt hetzelfde: de communicatie tussen SKWN, politie, maatschappelijk werk en andere instellingen in de wijk moet soepel lopen, evenals de communicatie tussen bewoners en sociale beheerders in de wijk. Bij het verbeteren van de communicatie gaat het er in de eerste plaats om optimaal gebruik te maken van de beschikbare kanalen voor informeren, uitleggen, luisteren, overleggen en onderhandelen. Dat zijn de gangbare inspraakprocedures, lokale media, het wijknetwerk, etc. Daarnaast wordt voorgesteld een aantal nieuwe communicatie-instrumenten te introduceren, zoals bijvoorbeeld een raadpleging van alle wijkbewoners, een 'wijkschouw' door politici, ambtenaren en betrokkenen, een wijksprekbeurt en een wijkkrant. Bijzondere aandacht is nodig voor de intern gemeentelijke communicatie. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de communicatie.

ad 2) het vergroten van de invloed van burgers op de inrichting en het beheer

De basis voor het realiseren van deze doelstelling ligt in het zogenaamde **wijkplan**. Met het wijkplan, dat jaarlijks wordt bijgesteld, krijgen burgers de mogelijkheid om prioriteiten aan te geven in het aanbod van producten en diensten. Uiteraard geldt dit niet voor het hele aanbod; voor een aantal zaken staat vast dat ze op stedelijk niveau vastgesteld moeten worden. Als uitgangspunt geldt: doe wijkgericht wat wijkgericht **kan**, doe stedelijk wat stedelijk **moet**. Ter illustratie werken we dit idee uit voor de sector Openbare Werken van de gemeente. De sector geeft op jaarbasis zo'n 30 miljoen gulden uit aan beheers- en onderhoudswerkzaamheden. Uitgaande van zes wijken betekent dat gemiddeld 5 miljoen per wijk. Een groot deel van dat bedrag ligt qua bestedingen vast: rioleringswerkzaamheden, ophalen huisvuil, onderhoud aan wegen, etc. Een ander deel van de werkzaamheden is voor discussie vatbaar: niet dat er een zekere basiskwaliteit geleverd moet worden, maar wel de gradaties daarboven en de fasering waarin werkzaamheden worden uitgevoerd. Hierbij valt te denken aan het onderhoud van het groen, de inrichting van pleinen, het leggen verkeersdrempels, de sterkte van de straatverlichting, etcetera. Het idee is om burgers meer invloed te geven bij dit soort bestedingen. De voorzet hiervoor wordt aangeleverd door de ambtenaren, in de vorm van een voorstel wat er waar, wanneer en tegen welke kosten in de wijk moet gebeuren. De wijk, georganiseerd via het wijknetwerk, reageert op dit voorstel en stelt desgewenst andere prioriteiten voor, bijvoorbeeld wat minder groenonderhoud en wat meer verkeersdrempels, of een lagere veegfrequentie ten behoeve van een sterkere straatverlichting. De zo geformuleerde wensen worden getoetst aan bovenwijkse belangen, technische en budgetaire mogelijkheden en het door de gemeente geformuleerde minimale kwaliteitsniveau. Zijn de wensen hiermee niet strijdig, dan worden ze opgenomen in het wijkplan. Bij het formuleren van hun wensen wordt de wijk desgewenst geadviseerd door ambtenaren. Op deze manier is het aanbod van onderhouds- en beheersdiensten toegespitst op de specifieke situatie van de wijk. Het werken op deze nieuwe manier zal een leerproces zijn dat tijdens de implementatiefase wordt doorlopen. Regelmatige

feed-back, evaluatie en zonodig bijstelling is daarbij van groot belang.

Op een vergelijkbare manier kan ook de sociale component van het woon- en leefklimaat in het wijkplan worden opgenomen. Te denken valt aan de activiteiten in de buurthuizen, de aanpak van de jeugdoverlast, delen van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening. Gedurende het eerste jaar van de implementatie wordt gewerkt aan het incorporeren van de sociale elementen in het wijkplan.

De eindversie van het wijkplan wordt door het College slechts getoetst op randvoorwaarden (wetten en voorschriften, beschikbare budgetten, wijkoverstijgende belangen, etc) en vervolgens vastgesteld. Door deze marginale toets wordt benadrukt dat de gemeentelijke dienstverlening daar waar mogelijk daadwerkelijk vraaggericht wil werken.

Naast de inbreng bij het wijkplan krijgt de wijk jaarlijks de beschikking over een 'eigen' budget, vrij in te zetten ten behoeve van de verbetering van de woon- en leefomgeving. Voorgesteld wordt om hiervoor een vast bedrag (bijvoorbeeld in eerste instantie f 2,50) per inwoner te reserveren.

ad 3) het vergroten van de betrokkenheid

De keerzijde van meer zeggenschap en invloed (zie 2) is een grotere verantwoordelijkheid voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte. Om deze betrokkenheid vast te houden en te vergroten wordt voorgesteld een aantal 'zelfbeheerprojecten' in de wijk op te starten. De buurtpreventieprojecten zijn hier in feite al voorbeelden van, maar er kan ook gedacht worden aan het zelfbeheer van kleine stukjes groen of speelterreinen. Ook milieu- en afvalprojecten, bijvoorbeeld wijk schoonmaakdagen, zijn uitingen van betrokkenheid. Bewoners kunnen hier een rol bij spelen, maar ook bijvoorbeeld de scholen of de middenstand. Ondersteuning kan geboden worden vanuit de beheerders (woningcorporaties, gemeentelijke afdeling groen of afvalstoffen, milieu-educatief centrum).

Een grotere betrokkenheid van burgers bij hun leefomgeving zou ook zichtbaar moeten worden door een goede bezetting van het wijknetwerk. Dit orgaan zal immers de spil van het wijkgericht samenwerken worden.

ad 4) snelle en integrale aanpak knelpunten

Het is van groot belang voor het implementatieproces dat er op korte termijn concrete resultaten zichtbaar worden. Op een aantal manieren is dit mogelijk:

- * voor knelpunten op het gebied van onderhoud en beheer gaat de sector Openbare Werken het motto 'vandaag gebeld, morgen hersteld' invoeren. Dat betekent dat er een klachtensysteem en een meldpunt wordt ingesteld,
- * onderhouds- en beheerswerkzaamheden worden beter op elkaar afgestemd. De sector Openbare Werken komt met voorstellen,
- * de integrale wijze waarop de jeugdoverlast momenteel wordt aangepakt verdient navolging.

2.2 Voorwaarden voor succes

Om de bovenstaande doelen en effecten te kunnen realiseren is een aantal voorwaarden van groot belang. Zij worden hieronder puntsgewijs genoemd:

- * **Het principe van Wijkgericht Samenwerken wordt breed gedragen.**
Zonder draagvlak, dat zowel intern als extern continu zichtbaar aanwezig moet zijn, is de nieuwe aanpak gedoemd te mislukken.
- * **Het wijknetwerk wordt uitgebreid en verstevigd**
Het wijknetwerk zal zich moeten ontwikkelen tot een belangrijke spin in het web van het Wijkgericht Samenwerken. Dit betekent in de eerste plaats een grotere participatie door bewoners. Verder is communicatie vanuit het wijknetwerk met alle bewoners in de wijk essentieel, bijvoorbeeld bij het opstellen van het wijkplan. Extra ondersteuning vanuit het opbouwwerk is hiervoor noodzakelijk.
- * **Er komt een wijkperspectief**
Een wijkperspectief bevat een globale analyse van een wijk wat betreft ligging, bevolkingsopbouw en -samenstelling, voorzieningenniveau, staat van onderhoud, sociale kaart. Daarnaast schetst het wijkperspectief de belangrijkste knelpunten en problemen en geeft het inzicht in de ontwikkelingen op de middellange termijn (4 jaar). Het vormt het fundament voor het Wijkgericht Samenwerken.
- * **Er komt een effect-meting**
Ten behoeve van de verdere implementatie is het van belang dat de beoogde doelen op hun resultaten worden gemeten. De bewoners zijn hierin de belangrijkste respondenten: zij bepalen in de eerste plaats of het wijkgericht samenwerken succesvol is. Dat betekent dat er eerst een 0-meting moet plaatsvinden: hoe denken bewoners nu over een aantal zaken in de woon- en leefomgeving? Door over 2 jaar dezelfde vragen nog eens te herhalen worden de effecten zichtbaar. Een dergelijke leefbaarheidsmonitor is door verschillende bureau's leverbaar.
- * **De implementatie vindt stapsgewijs plaats**
Om ervaring op te doen, structuren uit te zetten en al doende wijs te worden begint de implementatie in één wijk. Na ongeveer een jaar komt er een volgende wijk bij, daarna elk half jaar gevolgd door een nieuwe wijk.
De eerste invalshoek is het fysieke beheer. Gedurende de implementatie krijgt ook de sociale component een steeds nadrukkelijker plaats. Naast woonwijken wordt het wijkgericht samenwerken ook op de bedrijfsterreinen geïmplementeerd.
- * **De organisatievorm heeft voldoende slagkracht**
De wijze waarop het wijkgericht samenwerken binnen de gemeentelijke organisatie vorm krijgt moet aansluiten bij het gemeentebrede organisatie-ontwikkelingsproces. Verder dienen de verantwoordelijkheden telkens zo laag mogelijk in de organisatie te worden neergelegd. De inbreng van de externe partijen (woningcorporaties, politie en SKWN) moet voldoende gegarandeerd zijn. In hoofdstuk 3 komt dit punt terug.
- * **Er worden tijdelijk extra financiële middelen ingezet**
Om het Wijkgericht Samenwerken een kans te geven zich te verankeren en te bewijzen is een extra financiële impuls nodig. Eén van de meetpunten voor succes van het experiment is dat het zichzelf terugverdient. Bij structurele invoering zullen de middelen dan ook uit de bestaande begrotingen van gemeente en instellingen gedekt moeten worden. Hiervoor is echter een aanloopfase onontbeerlijk. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op de financiële implicaties.

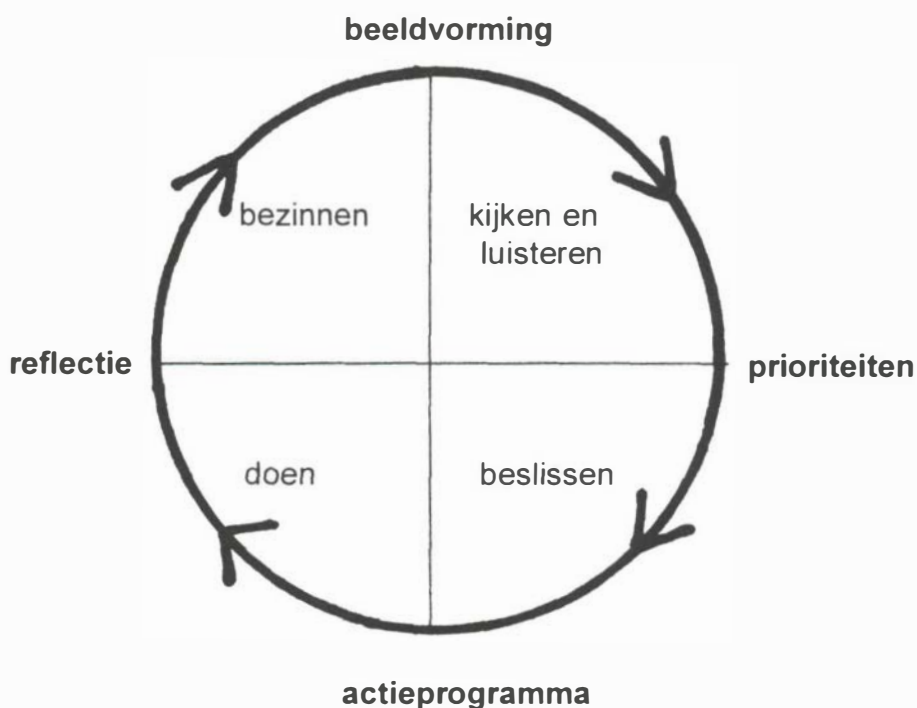
2.3 Start, ontwikkeling, verbreding

Het ligt in de bedoeling om het wijkgericht samenwerken stapsgewijs in de hele gemeente in te voeren. Om ervaringen op te doen en de organisaties en burgers de tijd te geven zich de nieuwe manier van werken eigen te maken, wordt voorlopig in één wijk gestart. Voorgesteld wordt om hiervoor de wijk Fokkesteege te kiezen. Achterliggende motieven hiervoor zijn dat er een redelijk goed functionerend wijknetwerk aanwezig is, waarbij direct kan worden aangesloten. Daarnaast is er een goede mix van woningen en bevolkingsgroepen en leent de wijk zich goed voor de aanpak van enkele concrete knelpunten. Met andere woorden: er is een goede basis om aan te tonen dat de nieuwe aanpak kan werken.

Zoals al eerder aangegeven is het fysieke beheer het eerste aangrijpingspunt om het wijkgericht werken te implementeren. De sociale component dient tijdens de ontwikkelingsfase een steeds nadrukkelijker plaats te krijgen. Datzelfde geldt overigens ook voor het betrekken van het bedrijfsleven bij de wijkgerichte aanpak. Op de industrieterreinen dient een soortgelijke aanpak ontwikkeld te worden. Niet individuele burgers, maar bedrijven zijn daar het aanspreekpunt.

Globaal gezien heeft het proces van wijkgericht samenwerken een cyclisch karakter.

figuur 1: cyclus wijkgericht samenwerken

Eerst vindt er **beeldvorming** plaats: hoe ligt de wijk erbij (wijkperspectief), wat zijn de wensen en knelpunten van de burgers, wat zijn de plannen van de beheerders? Vervolgens worden er **prioriteiten** gesteld: wat moet er eerst gebeuren, wat kan eventueel wachten? Waar moet het beschikbare budget aan besteed worden? Deze prioriteitstelling leidt tot een **actieprogramma**: wat wordt er de komende periode

concreet gedaan? Wie is waarvoor verantwoordelijk? Tot welke resultaten moet het leiden? Na de actie is er **reflectie**: is het gewenste resultaat bereikt? Zo nee, wat moet er anders? De evaluatie leidt wellicht tot bijstelling. Bovendien kunnen zich nieuwe feiten aandienen. En zo kom je weer bij **beeldvorming**.

Zodra dat kan, wordt in een volgende wijk met de implementatie, dus de beeldvorming, begonnen. Over de schaal en de grenzen van de wijken zal in de loop van het eerste jaar nagedacht moeten worden. Zo hanteert de gemeente acht wijken, maar heeft de woningbouwvereniging Nieuwegein voor het beheer de stad in vier wijken ingedeeld. Op basis van een aantal nog te benoemen criteria zal een keuze gemaakt moeten worden voor een wijkindeling.

Het streven is dat over vier jaar, dus met de eeuwwisseling, in de hele stad het wijkgericht samenwerken is ingevoerd.

3. COMMUNICATIE

3.1 inleiding

Communicatie is bij het Wijkgericht samenwerken van groot belang. Het is een onmisbaar instrument om de nieuwe aanpak te doen slagen, zowel tijdens de implementatie als voor de continuering. Wijkgericht samenwerken vraagt een cultuuromslag, zowel van bestuur en ambtenaren als van de maatschappelijke organisaties en de burgers van Nieuwegein. Alleen door voortdurende samenspraak tussen gemeente en bewoners kun je een band opbouwen, een band die nodig is in een relatie die afhankelijk is van wederzijds vertrouwen en inzet.

Wijkgericht samenwerken vereist een heldere organisatie met korte lijnen, ambtenaren met een gezicht en eenduidige informatie. Deze helderheid moet ook terug te vinden zijn in de manier waarop de communicatie wordt aangepakt.

Gezien het grote belang dat aan de communicatie wordt gehecht, wordt voorgesteld om de projectleider gedurende het implementatietraject (1996-2000) voor een dag per week met een voorlichter te ondersteunen.

Dit hoofdstuk gaat nader in op de communicatie-aspecten van het Wijkgericht samenwerken. Wederom is het niet de bedoeling de werkwijze helemaal dicht te timmeren. Er moet voldoende ruimte zijn om tijdens het implementatietraject zaken bij te stellen of om te gooien. Om de gedachten enigszins te bepalen gaan we hieronder in op de doelen en doelgroepen en de instrumenten en fasering.

3.2 doelen en doelgroepen

Communicatie is een ondersteunend instrument bij het proces Wijkgericht samenwerken. De doelen die met de communicatie worden nagestreefd staan dan ook in dienst van de centrale doelstelling van de aanpak, namelijk het verbeteren en in stand houden van een kwalitatief goede woon- en leefomgeving in de Nieuwegeinse wijken. De communicatie heeft een drietal doelstellingen:

- a) zorgen voor een brede bekendheid over doel en werkwijze van het Wijkgericht samenwerken; het **informatieve** element,

- b) stimuleren van een actieve inbreng van alle betrokken doelgroepen; het **uitnodigende** element,
- c) scheppen van voorwaarden voor een goede samenspraak tussen gemeente, intermediairen en burgers; het **overleg** element.

Alle drie de aspecten zijn onmisbare elementen voor een effectief communicatietraject. Echter, ze zullen niet bij alle betrokkenen op dezelfde manier en in dezelfde mate worden ingezet. Daarom is het zinvol een onderscheid te maken naar doelgroepen. Deze zijn grofweg in drie categorieën te onderscheiden, namelijk burgers, intermediairen en interne doelgroepen.

1) burgers

De belangrijkste doelgroep wordt gevormd door de burgers in Nieuwegein. Zij zijn uiteindelijk degenen die bepalen of de nieuwe aanpak werkt of niet. Als zij niet meedoen of besluiten niet meer mee te doen, dan is de basis onder het Wijkgericht samenwerken weg. Daarom is het van het grootste belang dat de burgers voortdurend geïnformeerd worden over de nieuwe aanpak, de werkwijze en de resultaten. Bovendien zullen ze nadrukkelijk uitgenodigd worden om hun mening en inbreng te laten horen. Dit gebeurt onder meer door een raadpleging van alle wijkbewoners, een leefbaarheidsmonitor onder een steekproef van hen, het instellen van een wijkspreekuur en het uitbrengen van een wijkkrant. Op speciale wijkavonden en bijvoorbeeld tijdens de wijkschouw kunnen burgers het gesprek aan met de politiek.

Bovenaande geldt in de eerste plaats voor de bewoners van de wijk waar het wijkgericht samenwerken gestalte krijgt. Maar ook de andere Nieuwegeiners moeten op de hoogte gehouden worden over het proces. De berichtgeving moet ertoe bijdragen dat Nieuwegeiners - zo ze dat nog niet zijn - enthousiast worden over de nieuwe manier van werken.

2) intermediairen

Tot deze groep behoren organisaties en samenwerkingsvormen die in contact staan met burgers aangaande de leefbaarheid in de wijken. Bijvoorbeeld:

- * bewonerscommissies en -overleggen
- * het wijknetwerk
- * winkeliers
- * bedrijven
- * gezondheidszorg
- * jeugdnetwerk
- * scholen
- * makelaars/verenigingen van eigenaren
- * de pers

De intermediairen hebben een rol in het 'uitdragen' van het wijkgericht samenwerken. Tevens kunnen zij, vanuit een andere invalshoek dan de directe beheerders in een wijk, signalen afgeven die zij van de burger horen. Met name het wijknetwerk speelt hierin een essentiële rol. Het is het platform waar burgers, beheerders en eventueel intermediairen elkaar ontmoeten, het is het knooppunt van informatie en het podium van discussie en debat.

3) de interne doelgroepen

De interne doelgroepen worden gevormd door de directe 'beheerders' in de wijken en hun omgeving. De directe beheerders zijn te vinden bij de gemeente (medewerkers buitendienst van de sector Openbare Werken), de woningbouwvereniging (het wijkteam), de politie (wijkagent) en het sociaal-cultureel werk (de buurt- en opbouwwerker). Zij werken in de wijk, zij hebben de meeste contacten met burgers, zij zijn voor burgers ook het 'gezicht' van de betreffende organisatie. Het is dus van belang dat deze mensen (gaan) geloven in de nieuwe aanpak en deze enthousiast uitdragen naar de bewoners. Aan de andere kant worden zij met wensen, ideeën en klachten aangesproken door burgers. Daar moeten ze adequaat op kunnen reageren. De directe beheerders in de wijk zijn in feite het visitekaartje van het project. De communicatie moet wat betreft informatie, uitnodiging tot inbreng en overleg zodanig zijn ingericht, dat zij die rol ook daadwerkelijk kunnen vervullen.

Naast de direct betrokken medewerkers is het ook belangrijk dat hun omgeving weet waar hun collega's mee bezig zijn en dat ze dat gaan zien als 'goed'. Dit werkt ondersteunend. Dat geldt zowel voor het management als voor medewerkers van een andere afdeling. Ondersteunend werkt ook een positieve houding van het gemeentebestuur. Zij moeten de nieuwe manier van werken tenslotte uitdragen in de media en in hun contacten met de burgers en natuurlijk met het gemeentelijk personeel.

3.3 instrumenten en fasering

De ontwikkeling en implementatie van het Wijkgericht samenwerken gebeurt in een aantal fasen. In elke fase ligt de nadruk van de communicatie anders. Zonder volledigheid te willen suggereren, noemen we hieronder enkele instrumenten die tijdens de verschillende fasen kunnen worden ingezet.

Fase 0: ontwikkeling Wijkgericht samenwerken

Voor de communicatie is de **ontwikkeling van een logo** in het stadium van voorbereiding van belang. Een pakkende slogan met een beeldmerk zorgen voor herkenbaarheid bij het publiek en ontwikkelt een gevoel van gezamenlijkheid bij alle betrokkenen. De huidige titel 'Wijkgericht samenwerken' heeft een te ambtelijke uitstraling en mist identificatiepunten.

Tijdens de voorbereiding van de nieuwe aanpak is **regelmatige terugkoppeling** naar de diverse achterbannen van groot belang. Via afdelings- en werkoverleggen zijn de betrokkenen geïnformeerd over de ideeën en de voortgang. Bovendien zijn suggesties, kritiek en eventuele weerstand in een vroeg stadium teruggekomen bij de projectgroep die de nieuwe aanpak heeft ontwikkeld. Het is een eerste aanzet tot het verkrijgen van draagvlak voor het proces.

Halverwege de ontwikkeling van het project is een **presentatie** verzorgd voor het Directieteam en het College van B & W. De uitgangspunten en ideeën zijn getoetst en zo nodig bijgesteld.

Communicatie met de intermediairen en de burgers is in dit stadium nog niet op zijn plaats.

Fase 1: Fiat Wijkgericht Samenwerken door gemeenteraad

Dit is het startsein voor een gestructureerde stroom informatie.

De burgers

Elk huishouden in de eerste implementatiewijk (Fokkesteege) wordt geraadpleegd over de knelpunten en oplossingen die men ervaart met betrekking tot de leefbaarheid. Duidelijk moet worden hoe men er tegenaan kijkt en waar de zwaartepunten moeten komen te liggen.

De bewoners krijgen de resultaten teruggemeld in de eerste wijkkrant nieuwe stijl, met daarin namen, telefoonnummers en foto's van de contactpersonen. Deze wijkkrant moet een permanent communicatiekanaal worden tussen beheerders en bewoners. Het verschijnt vier keer per jaar.

De huishoudens in Nieuwegein krijgen informatie via Nieuwegein Nieuws op de informatiepagina van de Molenkruier, de organen van de woningbouwverenigingen en via de vrije pers.

De intermediairen

Alle betrokkenen krijgen een informatiebulletin met daarin namen, telefoonnummers en foto's van de contactpersonen. De pers wordt op de hoogte gesteld via een persbericht en uitgenodigd voor een persconferentie.

Interne doelgroepen worden geïnformeerd via de werkoverleggen. Hierbij krijgt iedere medewerker een nieuwsbrief in de vorm van een extra-editie info. Belangrijk is dat er iemand uit de projectgroep aanwezig is zodat deze direct kan reageren op vragen en opmerkingen.

Voor de direct betrokkenen wordt een speciale bijeenkomst belegd (briefing). Ook de maatschappelijke groepen die in de wijken werkzaam zijn worden geïnformeerd over de nieuwe aanpak.

Het college van b&w krijgt nog een nadere toelichting op het voorstel.

Fase 2: de start van het project

De start van het project wordt op een feestelijke wijze gevierd. Doel is het krijgen van goodwill bij de mensen en het verkrijgen van publiciteit. Gedacht kan worden aan het uitzetten van een speurtocht door de wijk, een manifestatie met activiteiten voor alle leeftijden.

De burgers

De huishoudens in Fokkesteege krijgen huis-aan-huis een brief met uitnodiging voor het feest. De huishoudens in de rest van Nieuwegein krijgen verslag van feest in Fokkesteege.

Intermediairen

Vertegenwoordigers worden bij de start uitgenodigd. De pers krijgt bovendien een persmap.

Interne doelgroepen

De direct betrokkenen worden uitgenodigd bij de start. Doel is de motivatie vergroten en de contacten met elkaar te versterken (het 'wij-gevoel').

Voor de *indirect betrokkenen* doen de interne media verslag van de feestelijke start. De gemeenteraad wordt uitgenodigd voor de feestelijke start, leden van het College krijgen een prominente rol. Alle ambtenaren die enige betrokkenheid hebben bij het wijkgericht werken worden er op ludieke wijze bij betrokken.

Fase 3: de langere termijn

Het geven van informatie en het stimuleren van inbreng bij de burgers houden niet op bij de start van het project. Geregelde terugkoppeling van resultaten bindt de mensen bij het project en motiveert. Een lange adem is nodig omdat gedragsverandering niet van de ene op de andere dag te bereiken is.

Middelen om de belangstelling voor het project vast te houden kunnen zijn:

- een halfjaarlijkse rapportage aan de direct betrokkenen is nodig voor de voortgang van het project.
- een geregelde informatiestroom naar de vrije media en interne media
- goede afspraken over wie wat naar buiten brengt
- een vast spreekuur van de coördinator/wethouder waarop burgers hun op- en aanmerkingen kwijt kunnen.

4. ORGANISATIE EN FINANCIERING

4.1 De organisatie

Zoals we al zagen is het voor het welslagen van het wijkgericht samenwerken van belang dat de te kiezen organisatievorm voldoende slagkracht heeft. Dat betekent enerzijds dat verantwoordelijkheden op een zo laag mogelijk niveau worden neergelegd. Anderzijds moet de organisatievorm zodanig zijn dat alvast geanticipeerd wordt op de verdere implementatie, hetgeen een nauwe betrokkenheid vraagt van het management. Het College zal doelen en randvoorwaarden van het project dienen vast te stellen en te bewaken. Ook de betrokkenheid van andere organisaties in de wijk dient in de organisatievorm gewaarborgd te zijn.

Voor de burgers is het van belang dat de nieuwe aanpak een herkenbaar en makkelijk benaderbaar 'gezicht' krijgt in de wijk. Daarbij moet worden voortborduurd op de huidige functie van wijkcontactfunctionaris. Overigens is het aan te bevelen dat de wijkcontactfunctionaris doorgaat met zijn werk totdat het wijkgericht samenwerken overal is geïmplementeerd. Immers, in een aantal wijken moet het wijknetwerk nog ontwikkeld worden en in dat stadium is het van belang met één gemeentelijk aanspreekpunt laten zien dat de aanpak werkt. In die zin vervult de wijkcontactfunctionaris een onmisbare functie bij de ontwikkeling van het wijkgericht samenwerken.

Voorgesteld wordt om een Stuurgroep in het leven te roepen, die tot taak krijgt het wijkgericht samenwerken binnen een tijdsbestek van vier jaar in te voeren in de gemeente Nieuwegein. Haar handelingsvrijheid wordt begrensd door de doelen en

randvoorwaarden die de gemeenteraad heeft vastgesteld en door de financiële middelen die beschikbaar zijn gesteld.

Het Plan van Aanpak voor het wijkgericht samenwerken is tot stand gekomen in goede en nauwe samenwerking tussen gemeente, SKWN, Stichting Volkshuisvesting Nieuwegein en Politie. Het ligt dan ook in de rede de verdere aansturing van het project in gezamenlijkheid vorm te geven. De Stuurgroep zou moeten bestaan uit de volgende personen:

- * coördinerend wethouder sociale vernieuwing
- * wethouder openbare werken
- * sectordirecteur welzijnszaken
- * sectordirecteur openbare werken
- * organisatie-adviseur
- * projectleider wijkgericht samenwerken (secretaris)
- * vertegenwoordiger SKWN
- * vertegenwoordiger SVN
- * vertegenwoordiger Politie

Naast de stuurgroep wordt voorgesteld een klankbordgroep te installeren. Deze klankbordgroep wordt gevormd door het team dat het Plan van Aanpak heeft ontwikkeld, aangevuld met de gemeentelijke hoofden welzijn en volkshuisvesting. De klankbordgroep bestaat uit direct leidinggevenden en beleidsmedewerkers van de verschillende betrokken afdelingen en organisaties, die gevraagd en ongevraagd hun mening zullen laten horen over de wijze waarop het implementatietraject verloopt. Zij hebben voor de stuurgroep een adviserende functie, met name daar waar organisatieveranderingen het gevolg zijn van de nieuwe manier van werken. De klankbordgroep komt minimaal vier maal per jaar bijeen.

De projectleider (0,5 fte) wordt voor vier jaar aangesteld en is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en invoering van het wijkgericht samenwerken. Hij of zij is de motor achter de nieuwe aanpak, initieert nieuwe ontwikkelingen, motiveert en enthousiasmeert, adviseert de stuurgroep en stimuleert de verbreding van de aanpak naar andere wijken. In de beginfase stuurt hij of zij het wijkteam aan. De projectleider wordt ondersteund door een voorlichter (0,2 fte). Deze persoon verzorgt de communicatie (zowel intern als extern) van het wijkgericht samenwerken.

In elke wijk gaat een wijkteam functioneren. Het wijkteam is verantwoordelijk voor de uitvoering van het wijkgericht samenwerken. Daarnaast is het team nauw betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe aanpak. Elk wijkteam bestaat uit:

- * een wijkambtenaar (0,5)
- * een wijkopbouwwerker (0,2)
- * een wijkmeester (1,0)

De wijkambtenaar zorgt voor de basisgegevens t.b.v. het wijkplan, draagt zorg voor de uitvoering van het wijkplan, overlegt en stemt af met andere beheerders, brengt partijen bij en tot elkaar, bemiddelt bij oplossingen van knelpunten en informeert burgers over het gemeentelijk beleid.

De wijkopbouwwerker ondersteunt en activeert bewonersgroepen, inventariseert en kanaliseert vragen van burgers en levert een bijdrage aan het wijkperspectief en het

wijkplan. Deze taak wordt nu in beperkte mate uitgevoerd door de skwn, maar vraagt om uitbreiding.

De wijkmeester houdt toezicht op de leef- en woonomgeving, fungeert als meldpunt/vraagbaak voor bewoners, verricht kleine reparaties in de wijk en onderhoudt contacten met andere beheerders.

Alle drie de leden van het wijkteam ondersteunen vanuit hun eigen positie en deskundigheid het wijknetwerk.

Bij de nadere invulling van het wijkteam (precieze taken en formatie, aanstelling, huisvesting etc.) is nauwe afstemming met de woningcorporaties van groot belang. Zo begint de Woningbouwvereniging Nieuwegein (WVN) per 1-1-1996 namelijk ook met wijkteams te werken, met daarin onder andere een woonconsulent (draagt o.m. zorg voor de woonomgeving) en een buurtbeheerder (dezelfde taken als de hierboven genoemde wijkmeester). Het is wenselijk dat daar waar beide teams raakvlakken hebben er als eenheid naar de burgers wordt opgetreden. Ook met de andere corporaties dient een dergelijke vorm van samenwerking onderzocht te worden. Uiteraard moet over de taken en verantwoordelijkheden van het wijkteam ook afstemming plaatsvinden met het opbouwwerk en de politie.

De implementatie van het wijkgericht samenwerken zal gevolgen hebben voor de staande ambtelijke organisatie. Delen van taken zullen langzamerhand naar de wijkteams overgaan, hetgeen gevolgen heeft voor het huidige takenpakket van medewerkers. Het is van belang om betrokkenen vroegtijdig bij eventuele verandering te betrekken en ze heldere informatie te geven. Overigens is bij een eventuele wijziging van de structuur de 'Leidraad voor Organisatieverandering' van toepassing.

4.2 De financiële middelen

Voor wat betreft de financiering is al aangegeven dat de efficiëncy-winst van het wijkgericht samenwerken uiteindelijk zodanig moet zijn, dat het structureel benodigde budget uit bestaande middelen wordt gedekt. Voor de implementatiefase is een extra financiële injectie echter onvermijdelijk. In 1996 kunnen de extra kosten uit het Fonds Sociale Vernieuwing worden gefinancierd. Zo zijn er voor een snelle start van het proces (gemikt wordt op 1 maart 1996) geen financiële obstakels. Echter, na 1996 zullen ook andere bestedingsposten aangeboord moeten worden om de implementatiekosten te dekken.

Hieronder worden de kosten en dekking voor 1996 geschetst. Alle personeelskosten zijn exclusief overhead.

Voor de projectleider geldt dat ernaar gestreefd wordt iemand uit de reguliere formatie vrij te maken voor de duur van de implementatieperiode, i.c. vier jaar. Als dat niet geheel lukt kan in 1996 een beroep gedaan worden op het Fonds Sociale Vernieuwing.

Financiering wijkgericht samenwerken 1996

	kosten	dekking
Wijkgebonden:		
wijkambtenaar (0,5)	f 40.000	OW/Fonds SV
wijkopbouwwerker (0,2)	18.000	Fonds SV
wijkmeester (1,0)	45.000	OW
wijkbudget (f 2,50 per inwoner)	25.000	OW
huisvesting/apparaatskosten	12.000	Fonds SV
	----- +	
subtotaal wijkgebonden kosten	140.000	
Projectgebonden:		
projectleider	f p.m.	p.m.
voorlichter (0,2)	15.000	Fonds SV
communicatiekosten	20.000	Fonds SV
organisatiekosten	10.000	Fonds SV
scholing	10.000	Fonds SV
leefbaarheidsmonitor	20.000	Fonds SV
	----- +	
subtotaal projectgebonden kosten	75.000	
totaal 1996:	f 215.000	

Een begroting voor de komende vijf jaar (totdat het geheel is geïmplementeerd) staat hieronder weergegeven. Daarbij is uitgegaan van in totaal zes wijken en per wijk een implementatieperiode van twee jaar: nadien moeten de kosten uit de reguliere budgetten betaald worden. Als gekozen wordt voor meer of minder wijken dan verandert het beeld. Verder is ervan uitgegaan dat de projectgebonden kosten communicatie, organisatiekosten en scholing in de jaren 1997-1999 verdubbelen in verband met de verbreding naar meerdere wijken.

Meerjarenraming implementatie Wijkgericht samenwerken (x f 1.000)

post	1996	1997	1998	1999	2000 -->
Wijkteam Wijk 1	140	140	140	140	140
Wijkteam Wijk 2		140	140	140	140
Wijkteam Wijk 3		70	140	140	140
Wijkteam Wijk 4			140	140	140
Wijkteam Wijk 5			70	140	140
Wijkteam Wijk 6				140	140
Projectkosten:					
projectleider (0,5)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
voorlichter (0,2)	15	15	15	15	
communicatie	20	40	40	40	
organisatiekosten	10	20	20	20	
scholing	10	20	20	20	
leefbaarheidsmonitor	20	20	20	20	
	----	----	----	----	----
totaal	215	465	745	955	880

Voor het dekkingsvoorstel maken we een onderscheid naar de implementatiefase en de uiteindelijke situatie. In de gewenste situatie, dus twee jaar nadat in een wijk is gestart, ziet het beeld er als volgt uit:

- * de wijkambtenaren worden betaald door Openbare Werken en Welzijnszaken samen (in een verhouding 75/25%),
- * de wijkopbouwwerkers worden gefinancierd door de SKWN,
- * de wijkmeesters en de wijkbudgetten komen ten laste van Openbare Werken,
- * de dekking van de huisvestings- en apparaatskosten ten behoeve van de wijkteams is nog onduidelijk. Een en ander is afhankelijk van de mate waarin samenwerking kan worden gerealiseerd met bijv. de woningcorporaties, de politie en het sociaal-cultureel werk. Eventueel benodigde middelen dienen door de deelnemende partijen te worden bekostigd. De projectleider zal dit nader moeten uitwerken,
- * de projectleider zal naar verwachting zijn opdracht hebben voltooid. Mocht het wenselijk blijken structureel een coördinerende functie te houden, dan zal t.z.t. naar de dekking daarvoor gezocht moeten worden,
- * de taken van de voorlichter worden structureel bij de afdeling Voorlichting ondergebracht. De communicatie zal structureel geld blijven kosten. Dekking hiervoor zal binnen de reguliere middelen gezocht moeten worden.
- * de projectkosten voor organisatie en scholing vervallen; indien er uitgaven op het terrein van scholing gedaan moeten worden dan zal de financiering gezocht moeten worden in de reguliere budgetten,
- * de leefbaarheidsmonitor (en dus de kosten ervan) wordt ondergebracht bij de afdeling Informatie, Beleid en Automatisering.

Voordat het bovenstaande plaatje is gerealiseerd, moet het implementatietraject gefinancierd worden. Hiervoor wordt als basis het volgende voorgesteld:

- * De projectleider wordt uit de reguliere formatie vrijgemaakt en als dat niet geheel lukt aangevuld met gelden uit de algemene middelen (Wensen Nieuwe Beleid). In 1996 kan een beroep worden gedaan op het Fonds Sociale Vernieuwing,
- * De middelen voor de wijkmeesters, de wijkbudgetten en drie kwart van de wijkambtenaren (in totaal per wijk per jaar f 100.000) worden vanaf het begin vrijgemaakt door Openbare Werken.
- * De overige kosten voor de wijkambtenaren worden in 1996 geheel gefinancierd vanuit het Fonds Sociale Vernieuwing. In 1997 worden deze implementatiekosten (inmiddels 2½ wijkteam) voor de helft betaald uit het Fonds Sociale Vernieuwing. De andere helft komt ten laste van de sector Welzijnszaken. Vanaf 1998 komen deze kosten geheel ten laste van de sector Welzijnszaken.
- * De kosten voor de wijkopbouwwerker komen in 1996 geheel ten laste van het Fonds Sociale Vernieuwing en in 1997 voor de helft. De andere helft drukt op het budget van de SKWN. In de in 1996 te voeren convenantbesprekingen met de SKWN worden afspraken gemaakt over de verdere financiering.
- * De kosten voor huisvesting en apparaatskosten ten behoeve van de wijkteams worden in 1996 in 1997 gefinancierd vanuit het Fonds Sociale Vernieuwing. De projectleider zal in die periode een structurele financieringsbron voor deze kosten moeten vinden.

- * De voorlichter en zijn budget worden in 1996 (f 35.000) geheel betaald uit het Fonds Sociale Vernieuwing. Voor de kosten in de jaren 1997-1999 (jaarlijks f 55.000) wordt in 1996 een beroep gedaan op het budget ten behoeve van het Organisatie-Ontwikkelingstraject.
- * De organisatie- en de scholingskosten worden gedurende het gehele project gefinancierd uit het Fonds Sociale Vernieuwing.
- * De leefbaarheidsmonitor wordt gedurende de implementatieperiode geheel betaald uit het Fonds Sociale Vernieuwing. Voor structurele voortzetting dienen t.z.t. de benodigde middelen (f 20.000 p.j.) gezocht te worden.

Het dekkingsvoorstel voor de invoering van het Wijkgericht Samenwerken ziet er als volgt uit. (Voor een specificatie: zie Bijlage C)

Dekking invoering Wijkgericht Samenwerken (x f 1.000)

	1996	1997	1998	1999	2000 --->
Sector O.W.	100	250	450	600	600
Sector W.Z.Z.	-	12½	45	60	60
SKWN	-	22½	p.m.	p.m.	p.m.
Soc. Vern.	115	125	60	60	
O-O Budget	-	55	55	55	
Alg. middelen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Nog onbekend			54	72	112
	-----	-----	-----	-----	-----
Totaal	215	465	745	955	880

Vanaf 1998 zijn de huisvestings/apparaatskosten ten behoeve van de wijkteams nog niet gedekt. Hiervoor zal de projectleider in overleg moeten treden met de woningcorporaties en de SKWN. Ook de communicatiekosten zijn vanaf 2000 nog niet gedekt. Voor alle extra kosten die het wijkgericht samenwerken voor de gemeente met zich meebrengt geldt, dat deze gefinancierd dienen te worden uit de efficiency-winst die door de nieuwe werkwijze optreedt.

5. VERVOLGAKTIVITEITEN

5.1 Stappenplan

Wanneer het voorliggende Plan van Aanpak zijn fiat heeft gekregen van de gemeenteraad en instemming van de overige betrokkenen (SVN, SKWN en Politie), dan wordt voorgesteld volgens het onderstaande stappenplan voort te gaan. Dit stappenplan geldt voor de implementatie van het Wijkgericht samenwerken in de wijk Fokkesteeg.

De fasering die daarbij is aangegeven is geënt op een voorgenomen start van het project per 1 maart 1997.

stap 0: verdere voorbereiding

- * instellen klankbordgroep (oktober 1995)
- * eerste bijeenkomst stuurgroep (december 1995)
- * informeren intern betrokkenen (oktober 1995 en februari 1996)
- * informeren wijkbeheerders (november 1995 en februari 1996)
- * functie-omschrijving en aanstelling projectleider (oktober-december 1995)
- * functie-omschrijving en aanstelling voorlichter (oktober-december 1995)
- * functie-omschrijvingen en aanstelling wijkteam (oktober-december 1995)
- * inzichtelijk maken wijkwerkzaamheden en -budgetten 1996 (november 1995 - februari 1996)
- * eerste meting leefbaarheidsmonitor (december 1995)
- * startbijeenkomst voorbereiden (januari-februari 1996)
- * gegevens wijkperspectief verzamelen (december 1995-februari 1996)

stap 1: ontwikkeling

- * feestelijke startbijeenkomst in Fokkesteeg o.l.v. bestuur
- * verspreiding eerste wijkkrant
- * raadpleging huishoudens Fokkesteeg
- * wijkshow
- * wijkperspectief vaststellen
- * geplande wijkwerkzaamheden voorleggen aan bewoners, prioritering, uitmondend in wijkplan 1996
- * besluitvorming over wijkplan en korte- en lange termijn acties
- * verspreiding tweede wijkkrant

stap 2: actie

- * aanwijzen resultaatverantwoordelijke functionarissen voor acties
- * aanpak knelpunten
- * uitvoering acties

stap 3: reflectie

- * toetsing verloop acties
- * eventuele bijstelling
- * tussentijdse evaluatie
- * voorbereiden implementatie volgende wijk

5.2 Besluitvorming

Het besluitvormingstraject voor het onderhavige Plan van Aanpak wordt als volgt voorgesteld:

datum	aktiviteit
week 39	bespreking concept in projectgroep
week 41/42	bespreking Plan van Aanpak in Directieteam
week 43	bespreking Plan van Aanpak in College
week 45/47	bespreking Plan van Aanpak door SVN, SKWN en Politie
week 48	bespreking Plan van Aanpak in commissie Milieu, Welzijn en Zorg en commissie Openbare Werken, Verkeer en Vervoer en Onderwijs
week 51	vaststelling Plan van Aanpak door gemeenteraad

BIJLAGE A: SAMENSTELLING PROJECTGROEP

De projectgroep Wijkgericht samenwerken is in de periode april - september 1995 10 keer bijeen geweest. Daarnaast is de groep een keer op excursie geweest naar Alkmaar. De groep bestond uit de volgende personen:

Tjitse Dijkema	adviseur buurtbeheer van Dijk, van Soomeren en Partners (voorzitter)
Marijke Braams	organisatie-adviseur gemeente / coördinator sociale vernieuwing (secretaris)
Alex Grashof	beleidsmedewerker wbv Nieuwegein, lid namens de St. Volkshuisvesting Nieuwegein
Leo Haasnoot	stedelijk opbouwwerker, lid namens de SKWN
Kees Laagland	chef buro Civieltechniek Uitvoering gemeente, lid
Jan Willem v.d. Reek	voorlichter gemeente, lid (vanaf 1-9-1995)
Paul Rijntjes	medewerker afdeling Stedebouw / coördinator sociale veiligheid gemeente, lid
Hans Smook	hoofd afdeling Plantsoenen gemeente / wijkcontactfunctionaris, lid
Gerard Spanjers	hoofd afdeling Afvalstoffen gemeente, lid
Ad Verhage	coördinator wijkagenten Politie, lid
Niek v.d. Vlerk	medewerker bestuurlijke preventie / integrale veiligheid gemeente, lid
Peter Vlugt	voorlichter gemeente, lid (tot 1-9-1995)

Deze groep zal, aangevuld met de hoofden Welzijn en Volkshuisvesting van de gemeente gedurende het implementatietraject als klankbordgroep gaan fungeren.

BIJLAGE B: GLOBALE WIJKANALYSE FOKKESTEEG

De leden van de projectgroep hebben - elk vanuit hun vakinhoudelijke kennis en ervaring - een beeld geschetst van de wijk Fokkesteeg. Zowel een aantal algemene kenmerken, alsook knelpunten en ontwikkelingen zijn daarbij aan de orde gekomen. Hieronder staat de weerslag van deze inventarisatie. Het zou kunnen dienen als basis voor een nader te ontwikkelen wijkperspectief.

algemene kenmerken

De wijk Fokkesteeg is midden 70-er jaren ontwikkeld en was midden 80-er jaren klaar. Er is bij het ontwerp gebruik gemaakt van de karakteristieke elementen in het landschap, zoals sloten, singels en dijkjes. Er is een menging van functies met de nadruk op wonen. Er wonen een kleine 7000 mensen in Fokkesteeg, waaronder relatief veel jongeren. Het werken gebeurt vooral in kleinschalige kantoorcomplexen, de middenstand en in de 'praktijk aan huis'. Het centrumgebied heeft een wat afwijkende vorm met winkels en specifieke woonvormen. Stedebouwkundig gezien is Fokkesteeg geslaagd te noemen.

De wijk bestaat uit 2900 woningen: 1900 huur- en 1000 koopwoningen. De woningbouwvereniging Nieuwegein bezit een kleine 1000 woningen in de wijk, de woningbouwvereniging Jutphaas ruim 600 en de WSHBN ruim 60 woningen. Er is in de wijk een goede mix van woningwetwoningen, premiekoop en -huur en vrije sector woningen. In Fokkesteeg-Zuid, het oudste gedeelte, is er een goede van koop- en huurhuizen, ouderen- en jongerenhuisvesting en gestapelde - en eensgezinswoningen. In Fokkesteeg-Midden/Noord is deze mix wat minder geslaagd: er zijn relatief meer huurwoningen, en meer problemen met de verhuurbaarheid. Veel koopwoningen in Noord zijn begin jaren '80 omgezet in premiehuurwoningen van f 1000 á f 1100,- p.m. Vanwege de slechte verhuurbaarheid wordt een deel van deze woningen nu verkocht. Hierdoor ontstaat een wat stabielere bewonersgroep die meer aandacht heeft voor de woonomgeving. Dit heeft een positieve uitstraling naar de hele wijk.

Voor wat betreft de openbare ruimte in de wijk: de derde fase is in Fokkesteeg onlangs afgesloten. Dat betekent dat het groen en de bestrating in de wijk er goed bij ligt, dat knelpunten en bewonersvragen zijn opgelost en dat er weinig graffiti aanwezig is in de wijk. Daarnaast is de reconstructie van de speelplaatsen in uitvoering.

Er is veel fietsverkeer in Fokkesteeg, met name van schoolgaande jeugd vanuit Vreeswijk, Zandveld, Vianen en IJsselstein. Door de fusies van verschillende basisscholen is aandacht voor het verkeer noodzakelijk.

Er loopt een drietal buurtpreventieprojecten in Fokkesteeg: Gravin Catharinalaan, Alkemadeschans en De Sokkel. De projecten richten zich op de woonomgeving, de sociale controle en inbraakpreventie. Tot nu toe hebben deze positieve resultaten tot gevolg gehad.

Naast de betrokkenheid van bewoners bij de buurtpreventieprojecten draait er een aantal beheer- en bewonerscommissies in de wijk. In het buurthuis houdt de buurtwerksters een spreekuur om zodoende in contact te komen met vragen uit de buurt. Daarnaast speelt het wijknetwerk een belangrijke rol in de communicatie tussen bewoners, politie, gemeente en woningcorporaties.

Knelpunten

Uit de inventarisatie is een aantal knelpunten naar voren gekomen.

Op het gebied van huisvesting:

- * rond het Graaf Anselmdek en het Orvelterdek: leegstand van huizen en kantoren, botsing van leefstijlen,
- * op de Zaanse Schans (veel HAT-eenheden) wordt geklaagd over vuil, lawaai en drugs.

Op het gebied van onderhoud:

- * er is veel kleinschalig groen, hetgeen in onderhoud relatief duur is,
- * in de singels zitten veel dode hoeken, waar vervuiling optreedt,
- * bij het winkelcentrum is nogal eens zwerfvuil,
- * er vinden vernielingen plaats bij de scholen,
- * hondenpoep.

Op het gebied van verkeer:

- * op de Jutphaseweg/Vreeswijksestraatweg en Graaf Florisweg wordt stelselmatig te hard gereden
- * door de afsluiting van de Handelskade is er een sluiproute ontstaan door een aantal woonerven in de wijk.
- * er zijn parkeerproblemen bij het winkelcentrum aan de Rapenburgerschans.
- * de fietsroutes zijn niet altijd veilig.

Op het gebied van sociale veiligheid:

- * Orvelterdek/Anselmdek/Rapenburgerschans (Poolcentrum)
- * scholen

Op het gebied van jeugdoverlast:

- * Orvelterdek/Anselmdek,
- * Leusderschans,
- * Dirklaan

Ontwikkelingen

Vanuit de corporaties zijn er voor de komende jaren geen ingrijpende onderhouds-plannen voor de wijk. Wel gaat de woningbouwvereniging per 1 januari 1996 wijk-teams instellen, bestaande uit een woonconsulent, een technisch opzichter, een buurtbeheerder en een administratieve kracht. Er zal ook zo'n wijkteam gaan functioneren voor Fokkesteege en Doorslag.

De gemeente wil - naast de knelpunten - de komende jaren de volgende zaken aanpakken:

- perfectioneren systeem 'vandaag gebeld, morgen hersteld'
- tunnels betegelen
- sluiptverkeer i.v.m. Handelskade
- experiment zelfbeheer
- overdracht water.

De politie streeft ernaar het aantal inbraken in Fokkesteege verder terug te brengen en het toezicht in de wijk te vergroten.

De SKWN gaat door met het activeren en ondersteunen van bewoners.

BIJLAGE C: DEKKINGSVOORSTEL WIJKGERICHT SAMENWERKEN

De middelen die nodig zijn voor de implementatie en de structurele invoering van het Wijkgericht Samenwerken (x f 1.000,-) worden hieronder gepresenteerd. Alle personeelskosten zijn exclusief overhead.

Sector O.W.

	1996	1997	1998	1999	2000	--->
Wijkteam 1	100	100	100	100	100	100
2		100	100	100	100	100
3		50	100	100	100	100
4			100	100	100	100
5			50	100	100	100
6				100	100	100
TOTAAL	100	250	450	600	600	600

Sector Welzijnszaken

	1996	1997	1998	1999	2000	--->
Wijkteam 1		5	10	10	10	10
2		5	10	10	10	10
3		2½	10	10	10	10
4			10	10	10	10
5			5	10	10	10
6				10	10	10
TOTAAL	-	12½	45	60	60	60

SKWN

	1996	1997	1998	--->
Wijkteam 1		9	p.m.	
2		9	p.m.	
3		4½	p.m.	
4			p.m.	
5			p.m.	
6			p.m.	
TOTAAL	-	22½	p.m.	

Fonds Sociale Vernieuwing

	1996	1997	1998	1999	2000	--->
wijkteams	40	65				
communicatie	35					
organisatie	10	20	20	20		
scholing	10	20	20	20		
leefbaarheidsmon.	20	20	20	20		
	----	----	----	----		
TOTAAL	115	125	60	60		

O-O Budget

	1996	1997	1998	1999	2000	--->
communicatie		55	55	55		
	----	----	----	----		
TOTAAL		55	55	55		

Algemene middelen

	1996	1997	1998	1999
Projectleider	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	----	----	----	----
TOTAAL	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Nog onbekend

	1996	1997	1998	1999	2000	--->
Huisvesting/app.						
wijkteams	-	-	54	72	72	72
communicatie					40	40
	----	----	----	----	----	----
TOTAAL	-	-	54	72	112	112
